

Aan STASDEF
Van Waarnemend DGB
Afgestemd met CDS, DCo, DJZ, HDFC
In afschrift aan MINDEF

TER BESLISSING

Datum
8 oktober 2024

Onze referentie
BS2024030453

Opgesteld door

KD:Ambtelijke leiding

@mindef.nl

Aantal bijlagen

2

Nota

Kamerbrief DMP-A/D verwerving Leopard-2A8 gevechtstanks

Aanleiding

Met het project 'Verwerving Leopard-2A8 gevechtstanks' versterkt Defensie de gevechtscapaciteit van de zware infanteriebrigade (*Heavy Infantry Brigade*). In de Defensienota 2024 is besloten om op basis van het militaire advies invulling te geven aan de door NAVO opgedragen prioritaire doelstellingen door een volwaardig tankbataljon op te richten. Defensie wil nog dit jaar de financiële verplichtingen voor de verwerving van deze gevechtstanks aangaan. De Kamer ontvangt een A/D-brief over de verwervingsvoorbereiding van dit project.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen de verzending van bijgevoegde Kamerbrief en commercieel-vertrouwelijke bijlage.

Kernpunten

- **Materieel:** Defensie versterkt haar gevechtskracht met 46 moderne gevechtstanks voor een tankbataljon. Ook voorziet dit project in de benodigde reservedelen, het onderhoudscontract, de speciale gereedschappen en uitrusting, de fabrieksopleiding en de documentatie.
- **Versnellen:** Defensie kiest voor een gecombineerde A/D-brief om nog dit jaar de financiële verplichtingen voor de verwerving van deze gevechtstanks aan te kunnen gaan. Om zo snel mogelijk over deze belangrijke capaciteit te kunnen beschikken is de focus nu op het verkrijgen van een gunstig productie *slot*.
- **Single source:** Defensie kiest voor de Leopard-2A8. Deze moderne gevechtstank voldoet aan alle gestelde operationele eisen en is bovendien snel te verwerven door het Duitse vraagbundelingsinitiatief (*Leopard 2A8 Procurement Initiative*). Nederland, Litouwen en Tsjechië hebben reeds ingetekend op dit initiatief.
- **Budget:** Het projectbudget bedraagt € [redacted] miljoen (prijspeil 2024), inclusief BTW, risicoreservering, materiële exploitatie en 2e en 3e orde effecten. Dit budget komt ten laste van de defensiebegroting. De commercieel vertrouwelijke bijlage (BS2024030544) bevat nadere financiële informatie.
- **Internationale samenwerking:** De Leopard-2 gevechtstank kent een grote Europese gebruikersgroep: o.a. Duitsland, Oostenrijk, Noorwegen, Finland, Zweden, Denemarken, Tsjechië, Slowakije en Polen. De gezamenlijke verwerving met Duitsland, Tsjechië en Litouwen zorgt voor een minimaal beslag op de verwervingscapaciteit van de deelnemende landen en voor een effectief gebruik van de schaarse productiecapaciteit van de Europese industrie.
- **Innovatie:** Defensie wil een deel van haar gevechtscapaciteiten in de land-, lucht- en maritieme domeinen met onbemenste systemen invullen. De initiële behoefte was 52 gevechtstanks, maar Defensie neemt voor zes gevechtstanks een optieruimte in het contract op. Afhankelijk van technologische haalbaarheid en de tijdsduur waarmee de defensie-industrie operationeel inzetbare onbemenste systemen kan ontwikkelen en produceren, zal Defensie besluiten deze zes tanks wel of niet alsnog af te roepen. Om uiterlijk 2030 een volwaardig tankbataljon in te kunnen richten, neemt Defensie dit besluit niet later dan 2027.

Toelichting

- U verzoekt de Kamer rekening te houden met uw voornemen om uiterlijk december 2024 de aankoopbevestiging te tekenen met de Duitse overheid. Vervolgens zal Duitsland de gevechtstanks aanschaffen via het door hen met KNDS gesloten contract. De eerste levering is gepland drie jaar na contractondertekening. Bij een tijdige sluiting van het contract verwacht Defensie de laatste systemen in 2030 in ontvangst te nemen.
- Defensie kiest omwille van levertijd en Europese samenwerking voor een *government-to-government* (G2G) verwervingsproces, waarbij Duitsland optreedt als *Lead Nation*. Defensie maakt hiervoor gebruik van artikel 2.23 lid 1 sub b van de Aanbestedingswet op Defensie- en Veiligheidsgebied (ADV).
- Defensie is voornemens om het tankbataljon te stationeren nabij de *NATO Training Area* (NTA) Bergen-Hohne in Duitsland. De haalbaarheid van deze stationering wordt onderzocht en hierover is Defensie met Duitsland in gesprek.
- Het ministerie van Economische Zaken heeft met de leverancier verkend hoe industriële participatie een bijdrage kan leveren aan de versterking van kennis, capaciteiten en ervaring van de Nederlandse industrie. De leverancier zal een plan opstellen om op verschillende gebieden samen te werken met de Nederlandse industrie en kennisinstellingen.
- Een tankbataljon omvat naast gevechtstanks ook gevechtsondersteunende capaciteiten (*combat support*) en logistieke capaciteiten (*combat service support*). De inrichting hiervan wordt in de realisatiefase van het project uitgewerkt.

Financiële overwegingen

Deze A/D-brief is afgestemd met IRF. Met het project is een investering gemoeid tussen de DMP-grenzen van € 1 miljard en € 2,5 miljard (prijspeil 2024). Deze investering komt ten laste van de defensiebegroting.

Juridische overwegingen

Er zijn geen bijzondere juridische overwegingen. De Centrale Contracten Commissie (CCC) zal u separaat adviseren over dit onderwerp.

Communicatie

Dco bereidt in- en externe communicatie voor middels een nieuwsbericht.

Overwegingen uitvoering

Voor een volwaardig tankbataljon zijn ongeveer 500 militairen nodig. De exacte personeelsomvang wordt vastgesteld in de realisatiefase. Hoewel Defensie nog beschikt over personeel met veel relevante operationele en instandhoudingservaring van het Leopard-2 systeem, zal het personeel bij de oprichting van het tankbataljon grotendeels nog moeten worden geworven en opgeleid. De fabrikant kan in de eerste jaren ondersteuning leveren voor onderhoud, waardoor er meer tijd is om schaars technisch personeel te werven en op te leiden. Daarnaast moet capaciteit worden vergroot voor rijopleidingen en opleidingen voor bedienaars en voertuigcommandanten.

Politieke Context

- Door deze investering zal Nederland voor het eerst sinds 2011 weer operationele gevechtstanks bezitten en zo een bijdrage leveren aan het invullen van een belangrijke tekortkoming binnen de NAVO (NATO Priority Target).
- Meerdere recente Kamermoties zijn relevant voor dit project:
  - De motie Valstar c.s. van 6 juli 2023 over inzichtelijk maken wat er nodig is om binnen de Duits-Nederlandse samenwerking een eigen tankbataljon op te richten (Kamerstuk 27 830, nr. 410). Deze motie is ingevuld met een Kamerbrief (Kamerstuk 27 830, nr. 422).
  - De motie Ceder c.s. van 7 februari 2024 over het zo snel mogelijk voorbereiden van de plannen voor de oprichting van een tankbataljon (Kamerstuk 36 410-X, nr. 56). U geeft met de A/D-brief invulling aan deze motie.
  - De motie Boswijk/Diederik van Dijk van 13 februari 2024 over de Kamer uiterlijk 1 juli informeren over de behoeftestelling voor de oprichting van een tankbataljon (Kamerstuk

Datum

8 oktober 2024

Onze referentie

BS2024030453

36 410-X, nr. 76). Op 13 maart 2024 is met een Kamerbrief invulling gegeven aan dat verzoek (Kamerstuk 27 830, nr. 428).

- De leden Boswijk (CDA), Tuinman (BBB) en van Dijk (SGP) schriftelijke vragen gesteld op 8 januari 2024 (2024Z00074). De vragen gaan over de mogelijkheden en kosten van het oprichten van een eigen tankbataljon en de internationale samenwerking. Deze schriftelijke vragen zijn beantwoord met een Kamerbrief (Aanhangsel van de Handelingen TK 2023/2024, nr. 945).
- Tijdens het Commissiedebat Materieel/Personeel gehouden op 13 juni 2024 zijn verschillende vragen gesteld over eigen tankcapaciteit. Uw voorganger heeft deze beantwoord.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

- Persoonsgegevens van de steller worden gelakt vanwege bescherming van de persoonlijke levenssfeer.
- Het projectbudget is nog commercieel vertrouwelijk. Openbaarmaking schaadt de onderhandelingspositie van Defensie. In de openbare A/D-brief wordt daarom een bandbreedte tussen € 1 miljard en € 2,5 miljard (prijspeil 2024) weergegeven. Dit is conform de regels van het Defensie Materieelproces.

DE WAARNEMEND DIRECTEUR-GENERAAL BELEID

